

[Eggert Petersen]

»Ved øget genanvendelse og øget genbrug kan vi begrænse valutaforbruget og forureningen, og vi kan gavne beskæftigelsen.«

Jeg vil gerne takke statsministeren for disse bemærkninger, fordi der heri ligger et perspektiv ud af krisen, som jeg gerne vil fremhæve. En krise er til for at bruges til at skifte spor, et vendepunkt, hvor man ændrer den hidtidige udvikling kvalitativt, styrer udviklingen videre i en ny retning, finder frem til en ny form for økonomisk vækst, sådan som vi gjorde for 100 år siden i den store krise i 1870'erne. Da hed det:

»Hvad udad tabes, skal indad vindes.«

Og vi fik ikke alene opdyrket heden, men vi præsterede det kunststykke i løbet af blot et tiår at ændre vores hovedproduktion kvalitativt. Vi skiftede nemlig over fra kornproduktion til animalsk produktion. Havde vi fortsat med at producere korn, producere mere og mere for dyrt korn, som ikke kunne konkurrere med det billigere amerikanske og russiske korn, havde vi ikke løst krisen, men snarere gjort den værre. Man kan nu engang ikke komme ud af krisen med den samme strategi, den samme metode, den samme form for økonomisk vækst, som bragte os ind i krisen.

For 100 år siden tog vi vor egen skæbne i vor egen hånd. Vi kopierede ikke blot stormagternes store, nye teknologiske opfindelser, dampskibet og jernbanen. Det gjorde vi også, men vi skabte desuden vor egen teknologi, en teknologi, der passede til vore specielle forhold. Men det var ikke den mekaniserede smørkærne, der skabte andelsbevægelsen; det var andelsbevægelsen, der skabte smørkærnen og anden mejeriteknologi. Også dengang var der nogle, ja, de fleste, ikke mindst de konservative kræfter og høje autoriteter, der sagde »småtingsafdelingen« eller »det kan ikke betale sig«, og dog grundlagde man dengang det moderne Danmark, fordi man havde vilje og en idé, fordi man handlede rigtigt.

Lad os lære af krisen for 100 år siden. Lad os gøre alle de nødvendige ting, som krisen kræver af os. Lad os føre nødvendighedens politik på det finanspolitiske, det pengepolitiske og også på det indkomstpolitiske område. Lad os indstille os på offentlige besparelser i almindelighed, sådan som regeringen også lægger op til. Lad os se i øjnene, at 1980'erne vil betyde en reallønsnedgang for

os alle, undtagen for de svagest stillede. Men lad os så kombinere denne nødvendighedens politik med fornyelsens politik, med den kvalitative fornyelse af den økonomiske vækst, der er en nødvendig forudsætning for at komme ud af krisen, med at skabe et energi- og ressourcebevidst erhvervsliv.

Derfor er det betydningsfuldt, at genbrug for første gang optræder i en statsministers åbningstale, for genbrug, ligesom de vedvarende energier, anviser en principielt rigtig vej ud af krisen. For med genbrug løser vi nemlig på én og samme tid vore 4 kardinalproblemer, sådan som statsministeren var inde på.

Genbrug skaber for det første beskæftigelse. For det andet sparer genbrug valuta. For det tredje sparer genbrug ressourcer og anden dyr energi. For det fjerde formindsker genbrug forureningen. Så genbrug er på én og samme tid nationaløkonomisk rigtigt, økologisk rigtigt, socialt rigtigt og for så vidt også psykologisk rigtigt. Derfor anviser genbrug ligesom produktet af energi fra de vedvarende energier, som statsministeren også ville fremme, en principielt rigtig vej ud af krisen. Ikke så underligt, thi gennem genbrug bryder vi den form for økonomisk vækst, som vi lancerede i de glade tressere med bruge-og-smide-væk-systemet – en produktionsform og en forbrugsstil, der både er dybt umoralsk og imod naturens orden. Thi kredsløbets lov er livets mest fundamentale princip, og et samfund, en kultur, der undsiger dette princip, kan ikke i længden bestå. Nok igennem kort tid, men ikke igennem sekler. »Slægt skal følge slægters gang.«

Derfor ser jeg med stor tilfredshed på regeringens erklærede villighed til øget genanvendelse, øget genbrug og øget udnyttelse af de vedvarende energier, thi dermed sættes gang i en selvforstærkende proces, der på lang sigt vil føre til den fornyelse af den økonomiske vækst, som er nødvendig, hvis vi skal ud af krisen. Med øget genbrug og med forøget dansk energiproduktion fra de vedvarende energier – Nordsøen er vores overgangsløsning – er vi begyndt at tænke på en ny måde, sådan som krisen kræver. Og så lykkes det nok også at få inspireret dansk erhvervsliv til at lave et energi- og ressourcebevidst produktionsapparat, som igen kan producere varer til brug i stedet for til forbrug. En vare er til for at vare.